

TA'LIM SOHASIDAGI INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Axmedova Nodima Izzatullo qizi

Annotatsiya: Ushbu maqola so'nggi o'n yillikda ishlab chiqilgan va ta'limda foydalaniladigan samarali innovatsion texnologik vositalar va tizimlar haqida ma'lumot beradi. Ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tadqiq etadi. Ta'limni boshqarish tizimlari, komputerga asoslangan o'qitish tizimi, kahut-videoga asoslangan mashg'ulot, virtual haqiqat, internet, kengaytirilgan haqiqat shu kabi innovatsion o'qitish tizimlari muhokama qilingan.

Kalit so'zlar: innovatsiya, kahut-video, komputer, o'qitish tizimi, internet, virtual haqiqat, texnologiya, vosita, darslik, simulyatsiya, viktorina, so'rovnoma.

Abstract: This article provides information on effective innovative technological tools and systems that have been developed and used in education in the last decade. Researches their importance in the educational process. Educational management systems, computer-based teaching system, video-based training, virtual reality, Internet, augmented reality and other innovative teaching systems were discussed.

Key words: innovation, video, computer, teaching system, internet, virtual reality, technology, tool, textbook, simulation, quiz, questionnaire.

So'nggi o'n yilliklarda ta'lim sohasida ulkan texnologik yutuqlar qayd etildi. Ushbu innovatsion texnologiyalar ta'limning yangi usullarini taqdim etadi yoki an'anaviy ta'lim usullarini takomillashtiradi. Ta'lim muassalarida zamonaviy ishlab chiqarilgan va qo'llaniladigan turli xil texnologiya mavjud. Bularga komputer yordamida o'qitish, ta'limni boshqarish tizimlari, internet, virtual haqiqat, kengaytirilgan haqiqat.

Ta'limni boshqarish tizimlari (Learning management system inglizcha) o'qitish va kurslarni boshqarish vositalarining keng doirasini o'z ichiga olgan va virtual o'quv muhitini yaratadigan internetga asoslangan tizimlardir. Ta'limni boshqarish tizimlari o'qituvchilar va talabalarga malumotlarni almashish, topshiriqlarni topshirish va qaytarish hamda onlayn muloqot qilish imkonini beruvchi xususiyatlarni taqdim etadi. Ta'limni boshqarish tizimlari virtual o'quv muhiti va kurslarni boshqarish tizimini ta'minlaydi. O'quv yo'riqnomalarini talabalar ehtiyojlariga moslashtirish uchun Ta'limni boshqarish tizimlari dan foydalanish ta'limda tobora ko'proq o'qitish usuliga aylanib bormoqda.

Kompyuter yordamida o'qitish.(Computer assisted instruction) Komputerga asoslangan ta'lim tizimi o'qitish jarayonini yanada samarali bo'lishiga yordam beradi. Bugungi kunda qo'llaniladigan komputer yordamida o'qitishga asoslangan vositalar - bu onlayn darsliklar, kompyuter simulyatsiyalari, turli komputerga asoslangan o'yinlar va interaktiv onlayn mashg'ulotlardir. Barcha turdagi muassasalarning ta'lim va o'quv ishlarida komputerga asoslangan darslarning ahamiyati tez sur'atlar bilan ortib borayotganligi sababli yaxshi ishlab chiqilgan,

talabalarning ta'lim olishlari uchun qulay bo'lgan komputerga asoslangan darsliklarga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Onlayn o'quv qo'llanmalar o'quvchi va talabalarga o'qituvchi sifatida qo'llaniladigan platformani taqdim etadi. Onlayn darsliklar o'qituvchi va o'quvchilarga vaqtini samarali sarflash imkoniyatini yaratib beradi. Komputersimulyatsiyalaridan o'qitish maqsadlarida foydalanilganda o'quvchilar nazariy o'rganish bilan bir qatorda tajriba qilish imkoniyatiga ham ega bo'ladilar. Simulyatsiyalar haqiqiy dunyoni to'g'ridan-to'g'ri sinfga olib keladi. Komputeryordamida o'qitish vositalari bugungi kunda turli xil kurslarda qo'llaniladi. Komputersimulyatsiyasi talabalarga birgalikda o'rganish, professional boshqaruv amaliyotini sinab ko'rish va uning dasturida o'qitiladigan va haqiqiy amaliyotda qo'llaniladigan nazariyalar bilan ishlash imkoniyatini beradi. Shuningdek komputerga asoslangan o'qitish tizimi o'zining interfaol interfeysi, tezkor fikr-mulohazalari va o'quvchilarga motivatsiya berish bilan dars jarayonini samarali bo'lishiga yordam beradi va bu tizim maktablardaham qo'llanilishi mumkin. Shuningdek, u talabaning bilim olish darajasiga moslashtirilishi mumkin.

Kahut-videoga asoslangan mashg'ulot.(inglizcha Cahoot)! O'quvchi va talabalarga tushunchalar yoki ko'nikmalarni o'rgatish davomida tanaffus usulidan foydalangan holda bilim berishning qiziqarli usulini taqdim etadi. Videoga asoslangan bu mashg'ulot o'quvchilarni viktorina va so'rovnomalar yordamida dars jarayonida faol bo'lishig yordam beradi.

Internetning paydo bo'lishi talabalar, o'qituvchilar va tadqiqotchilar uchun o'z tadqiqotlarini olib borishni osonlashtirdi. ular istalgan mavzu bo'yicha ma'lumotlardan cheksiz foydalanish imkoniyatiga ega bo'lish orqali o'z tadqiqotlarini boyitishi mumkin. Internetdan foydalanish talabalarning akademik samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi va ularning muvaffaqiyatida muhim rol o'ynaydi.

Virtual haqiqat texnologiyasi(Virtual reality inglizcha) orqali talabalar va yosh talabalar tajriba orqali o'rganish imkoniyatiga ega. Virtual va kengaytirilgan voqelikdan(augmented reality inglizcha). immersiv o'rganish vositalari sifatida foydalanish, talabalar butun dunyo bo'ylab sayohat qilishlari va imkonsiz narsalarni qilishlari mumkin. Ular murakkab tushunchalarni chuqur tushunish va bularning barchasini dars jarayonidan chetga chiqmasdan bajarish qobiliyatiga ega.

Masofaviy ta'lim(distance learning inglizcha) talabalarga qayerda bo'lishidan qat'i nazar, mustaqil ravishda ko'proq bilim olish imkonini beradi. Bu o'qituvchining doimiy nazoratisiz mustaqil ravishda o'qish, mashq qilish, berilgan ma'lumotlarni takrorlash va o'quv jarayoni uchun boshqa ko'plab foydali ishlarni

bajarish imkonini beradi. Shuningdek, masofaviy ta'lim o'quvchilar va talabalarga vaqtdan unumli foydalanib, uylaridan chiqmasdan o'qish imkonini beradi.

Xulosa o'rnida shuni aytish kerakki, ta'lim sohasidagi muvaffaqiyatlarda innovatsion texnologiyalarning o'рни beqiyos. Ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash professor-o'qituvchilar va talabalar uchun yangi samarali o'qitish va ta'lim usullarini kashf etdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Nurmuxamad Duisenov, Bekjan Akhmedov , Chirchik state pedagogical institute, January 21, "Masofaviy ta'lim tizimi" 8-bet.
2. Sayibova.Z.Y. "Innovatsion texnologiyalarning ta'lim sohasidagi o'рни". Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 831-bet
3. Scheffel, M., Drachsler, H., Stoyanov, S., & Specht, M. (2014). Quality indicators for learning analytics. *Journal of Educational Technology & Society*, 17(4), 117-132.

Foydalanilgan saytlar:

1. <https://www.linkedin.com/pulse/innovative-technologies-education-itauma-itauma-ph-d->
2. <https://www.teamviewer.com/en/augmented-reality-ar-vs-virtual-reality-vr/>